

Katarzyna Parzych

Maryja - osoba spełniona jako kobieta

Salvatoris Mater 8/1/2, 191-206

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Godność każdego człowieka oraz powołanie, które odpowiada tej godności, swą ostateczną miarę znajduje w „zjednoczeniu z Bogiem”. Maryja - biblijna niewiasta - jest najpełniejszym wyrazem tej godności i tego powołania. Każdy bowiem człowiek, mężczyzna czy niewiasta, stworzony na obraz i podobieństwo Boga, nie może spełnić się poza wymiarem tego obrazu i podobieństwa¹.

Od Soboru Watykańskiego II kwestie mariologiczne są interpretowane i przedstawiane w perspektywie eklezjologicznej. Maryja jest ukazywana jako najszlachetniejszy członek Kościoła, duchowa Matka wszystkich wierzących, Świadek wiary w Boga i życia nią. Tym samym mariologia posoborowa zawiera akcent antropologiczny, gdyż Kościół w swej istocie służy Bogu, troszcząc się o dobro człowieka.

Antropologia teologiczna bada sens biblijnych słów nazywających człowieka obrazem i podobieństwem Bożym. W dziejach teologii ukazuje ogromne bogactwo treści oraz historię pojęcia obrazu i podobieństwa Bożego. Tak więc współczesna antropologia teologiczna bada kwestie fundamentalne także dla innych traktatów teologicznych.

W nauczaniu Jana Pawła II, doktrynalnym, pastoralnym i społecznym, da się odnaleźć wspólną płaszczyznę antropologiczno-teologiczną. Stanowi ona myśl przewodnią teologii małżeństwa i rodziny, mariologii, a także stylu pontyfikatu Papieża Polaka. Oddają ją „charyzmatycznie dorzucone” przez Papieża do przemówienia na światowym forum mariologów słowa, wyrażone w maksymie: *przez Jezusa do Maryi*².

Antropologiczne rozważania nad kwestią „spełnienia” osoby ludzkiej kierują uwagę na płciowość jako integralny moment istnienia człowieka. Dlatego tezę teologiczną, wskazującą na pytanie o spełnienie Maryi w Jej kobiecości, rozwijają przemyślenia nad fenomenem osoby ludzkiej – bytu cielesno-duchowego ukonstytuowanego na obraz i podobieństwo Boga w Jego pełni doskonałości Osobowej.

Poniższe refleksje przybliżają etyczny obraz Matki Bożej kreślony z perspektywy końca Jej życia doczesnego. Idą zgodnie z kierunkiem nadanym współczesnej teologii przez personalizm chrześcijański – wy-

Katarzyna Parzych

Maryja – osoba spełniona jako kobieta

SALVATORIS MATER
8(2006) nr 1-2, 191-206

¹ JAN PAWEŁ II, List apostolski *Mulieris dignitatem* (15.08.1988), 5 (dalej: MD).

² S.C. NAPIÓRKOWSKI, „*Per Iesum ad Mariam*”. Interpretacja wypowiedzi Jana Pawła II, w: *Przez Jezusa do Maryi*, red. S.C. NAPIÓRKOWSKI, K. PEK, Częstochowa-Licheń 2002, 17.

rastający z antropologii Soboru Watykańskiego II – pozostając w kręgu przemyśleń nad sensem biblijnych słów: *mężczyzną i niewiastą stworzył ich* (por. Rdz 1, 27). W ten sposób będą podjęte poszukiwania odpowiedzi na pytanie o zasady życia chrześcijańskiego, fundamentalne w życiu Maryi, Kobiety, którą Kościół przedstawia jako osobę w pełni stanu nieba, czyli spełnienia w Bogu. Dlatego główna uwaga będzie skupiona na kwestiach mariologicznych związanych z pytaniem o spełnienie osobowe Maryi – Kobiety, którą znamy jako Niepokalaną, Dziewicę i Matkę, Oblubienicę Ducha Świętego i Żonę Józefa. Wyjaśnienia ściśle mariologiczne będą poprzedzone niezbędnymi wprowadzeniami w zagadnienie spełnienia osobowego, dialogu jako drogi spełniania osobowego i człowieka jako osoby zróżnicowanej płciowo.

Źródła oraz inspiracje teologiczne dla niniejszego przedstawienia stanowi nauczanie Jana Pawła II, szczególnie zaś katechezy środowce o małżeństwie i rodzinie³, list apostolski o godności i powołaniu kobiety *Mulieris dignitatem*, a także encyklika *Redemptoris Mater*. Nauczanie papieskie ma swoje podstawy w antropologii filozoficznej Karola Wojtyły⁴. Toteż kształt poniższej wypowiedzi odzwierciedla przemyślenia poczynione nad filozofią Papieża Wojtyły⁵. Poruszona tu myśl antropologiczna zatacza szeroki krąg wśród wielu autorów. Uczciwie przedstawienie stanu badań nie jest możliwe w cząstkowym opracowaniu, wymaga raczej obszernej monografii. Literaturę przedmiotu wykorzystuję zatem selektywnie, odnoszę się do wybranych pozycji, które wprost dotyczą zakreślonego tematu i perspektywy antropologicznej nauczania Vatica-

³ 5 IX 1979-2 IV 1980; 11 XI 1981-9 II 1983; 23 V-28 XI 1984. Zob. JAN PAWEŁ II, *Mężczyzną i niewiastą stworzył ich. Odkupienie ciała a sakramentalność małżeństwa*, Libreria Editrice Vaticana 1986; Czterotomowe wydanie z komentarzami pod redakcją T. Stycznia: t. I: *Chrystus odwołuje się do „początku”*, Lublin 2001; t. II: *Chrystus odwołuje się do „serca”*, Lublin 2001; t. III: *Chrystus odwołuje się do zmartwychwstania*, Lublin 2001; t. IV: *Sakrament*, Lublin 1999; Wydanie elektroniczne: CD://Nauczanie Kościoła Katolickiego: Pismo Święte, Breviarium fidei, Kodeks prawa kanonicznego, Nauczanie papieży, teksty soborowe, Wydawnictwo „M”, Kraków 2003.

⁴ K. WOJTYŁA, *Osoba i czyn*, wyd. III poprawione i uzupełnione, w: K. WOJTYŁA, *Osoba i czyn oraz inne studia antropologiczne*, red. T. STYCZEN, W. CHUDY, J. W. GAŁKOWSKI i inni, Lublin 1994 (wydanie I – 1969). W monografii Autor przedstawia osobę ludzką jako „spełniającą się” we własnym czynie przez wybór dobra.

⁵ Zob. K. PARZYCH, *Na progu teologii dialogu. Dar według studium „Osoba i czyn” Karola Wojtyły*, w: *Filozofia dialogu*, t. I: *Drogi i formy dialogu*, red. J. BANIAK, Poznań 2003, 167-174; <http://teolog.pl/index.php?option=content&task=view&id=91&Itemid=39>, 2004-04-17; TAZ, *Pojęcie dialogu wg Karola Wojtyły – Jana Pawła II i jego zastosowanie teologiczne*, w: *Filozofia dialogu*, t. II: *Między akceptacją i odrzuceniem: rola dialogu w życiu ludzi*, red. J. BANIAK, Poznań 2004, 185-200; <http://teolog.pl/index.php?option=content&task=view&id=95&Itemid=32>, 2004-05-24.

num II. Będą to opracowania z zakresu mariologii⁶, teologii małżeństwa i rodziny⁷, trynitologii i chrystologii⁸, a także związane z teologią osoby⁹, kobiety¹⁰, dialogu¹¹.

1. Spełnienie osobowe

Stanem spełnienia osobowego jest niebo. Jego osiągnięcie jest uwarunkowane uprzedzającym darem Bożym i aktywnością moralną osoby w życiu doczesnym. Niebo stanowi eschatologiczny – ostateczny i nieprzemijalny owoc zobowiązującej łaski Bożej i czynów ludzkich. Oznacza stan szczęścia jako rezultat bezpośredniej, niczym niezakłóconej i nieprzerwanej relacji z Bogiem. Ta relacja wynika z wzajemnej życzliwości i udzielania siebie drugiemu: Boga człowiekowi i człowieka Bogu. Niebiańska relacja wzajemnego obdarowania sobą i przyjmowania drugiego jest dialogiem miłości zapoczątkowanym w życiu doczesnym. Według teologii dialogu można by powiedzieć, że niebo jest nieustannym ogołacaniem się z samego siebie, wyrażanym w pełnym darowaniu siebie drugiemu, jednocześnie bez jakiegokolwiek straty.

---

⁶ J. BOLEWSKI, *Początek w Bogu*, Kraków 1998; *Przez Jezusa do Maryi*, red. S.C. NAPIÓRKOWSKI, K. PEK, Częstochowa-Licheń 2002; L. SCHEFFCZYK, *Maryja. Matka i Towarzyszka Chrystusa*, tł. J. Tumielewicz, Kraków 2004; *Niepokalane poczucie i życie chrześcijańskie*, red. D. MASTALSKA, Częstochowa-Niepokalanów 2005.

⁷ K. LUBOWICKI, *Duchowość małżeńska w nauczaniu Jana Pawła II*, Kraków 2005.

⁸ Zasadniczo opracowania myśli H.U. von Balthasara. Intuicja teologiczna Balthasara skłucuje konstrukcję teologicznej wizji życia wewnątrztrynitarnego. Według niej Osoby Boskie pozostają wzajemnie wobec siebie w ciągłym wzajemnym samoudzielaniu. Jest to możliwe dzięki osobie, która wskazuje na nieskończone niepodobieństwo tożsamościowe z jednoczesnym ukierunkowaniem na drugą osobę, z którą tworzy się wspólnotę przez miłość. W tym dialogu miłości Jezus Chrystus ofiaruje Ojcu samego siebie, czego manifestacją jest uniesienie przez przyjęcie natury ludzkiej. W tym czynie dokonuje się akt zbawienia, jako kolejny etap dzieła stworzenia, którego owocem jest uświęcająca przemiana całego stworzenia, będąca jednocześnie „chwałą Bożą” w świecie. Zob. M. PYC, *Chrystus Piękno – Dobro – Prawda. Studium chrystologii Hansa Ursa von Balthasara w jej trylogicznym układzie*, Poznań 2002; K WENCEL, *Hans Urs von Balthasar: Teologia chwały*, Kraków 2001.

⁹ Personalizm chrześcijański reprezentowany przez lubelskie środowisko teologów (ks. prof. B. Gacka MIC, ks. prof. K. Góźdź, ks. prof. K. Guzowski), zasadniczo związane z osobą ks. prof. Cz. S. Bartnika. Zob. np. CZ.S. BARTNIK, *Teologia historii*, Lublin 1999; TENZE, *Kultura i świat osoby*, Lublin 1999; TENZE, *Personalizm*, Lublin 2000, wyd. 2 poprawione i poszerzone; TENZE, *Teologia kultury*, Lublin 1999; TENZE, *Chrześcijaństwo personalistyczne*, Lublin 2003; TENZE, *Misterium człowieka*, Lublin 2004.

¹⁰ E. ADAMIAK, *Milcząca obecność*, Warszawa 1999, 31-63.

¹¹ K. PARZYCH, *Dialog – jako metoda ewangelizacji współczesnego świata według Jana Pawła II*, Olsztyn 2000.

Spełnienie osobowe wiąże się ze wszystkimi obszarami świadomości i istnienia. Systematyzacja tych obszarów pozwala na wskazanie trzech wymiarów: wspólnoty, wartości oraz czynu. Wymiary spełnienia osoby wzajemnie się uzupełniają, niejako przenikając osobę. Człowiek znajduje się w nich wszystkich, chociaż każdy wymiar stanowi poniekąd odrębny obszar aktywności osoby.

A) Wymiar wspólnoty. Osoba jest bytem relacyjnym. Oznacza to, że egzystuje w relacji do innej osoby. Potrzebuje więzi międzyosobowych. Osoba ludzka tworzy je w relacji z Bogiem oraz innymi ludźmi. Zróżnicowanie płciowe, któremu podlega osoba ludzka, wskazują na „inność” drugiego człowieka. Wprowadza tym samym osobę ludzką we wspólnotę, w naturalny sposób budowaną na „zachwycie” innością drugiej osoby i pragnieniu „pomocy”, którą może dać tylko ona¹². Osoba ludzka oddziałuje na drugą osobę i buduje z nią wspólnotę obrazującą życie Osób Boskich¹³. Spełnienie osoby dokonuje się we wspólnocie i wpływa na spełnienie innych¹⁴.

B) Wymiar wartości. Osoba posiada zdolność odkrywania sensu rzeczy, zakorzenionego i ukierunkowanego na pełne i doskonałe Istnienie, opisywane za pomocą kategorii prawdy, dobra i piękna¹⁵.

C) Wymiar czynu¹⁶. Osoba istnieje we wspólnocie oraz egzystuje wśród wartości. Ekspozuje swoje wewnętrzne bogactwo przez działanie – czyn. Jest to wolny i świadomy akt ludzki zrealizowany zgodnie z indywidualnym nastawieniem i odniesieniem do wartości. Czyn dokonuje wewnętrznej przemiany osoby, spełnia ją. Przemienia osobę w lepszą – jeśli jest dobry, zaś w gorszą – jeśli jest przeciwny dobru. Spełnienie czynu odbywa się w relacji do wartości oraz wobec wspólnoty osób. Przemiana osoby oddziałuje na inne osoby i jest zależna od innych. W ten sposób czyn sytuuje człowieka w wymiarze moralnym egzystencji osobowej.

¹² Zob. MD 7.

¹³ JAN PAWEŁ II, List [przesłanie] „*It is with genuine pleasure*” (26.05.1995), 3: *Według wizji Kościoła, mężczyźni i kobiety zostali powołani przez Stwórcę, aby żyć w głębokiej wzajemnej komunii, poznając jedni drugich i składając siebie w darze, działając razem dla wspólnego dobra i uzupełniając się wzajemnie dzięki komplementarności cech kobiecych i męskich*. Zob. też MD 7.

¹⁴ Zob. CZ. BARTNIK, *Teologia historii...*, 236.

¹⁵ TENŹE, *Personalizm...*, 248n, 435n.

¹⁶ Kard. K. Wojtyła zaakcentował w chrześcijańskiej myśli antropologicznej aspekt czynu, jako istotnego aktu ludzkiego w procesie personogenezy, który osoba ludzka przechodzi w doczesnym etapie swojego życia. Zob. K. WOJTYŁA, *Osoba i czyn...*

2. Dialog jako droga spełnienia osoby

Współczesna teologia oraz filozofia dialogu¹⁷ rozwija refleksję wokół dialogu jako dynamizmu charakteryzującego życie międzypersonalne. Teologiczne spojrzenie na dialog akcentuje moment wzajemnej wymiany wartości osobowych, dlatego dialog jest rozumiany jako wymiana darów¹⁸. Można mówić o dialogu w dwóch wymiarach: 1) poziomy (horyzontalny) – uczestniczą w nim osoby należące do tej samej kategorii osób (odbywa się we wspólnocie Osób Boskich lub ludzkich); 2) pionowy (wertrykalny) – uczestniczą w nim osoby należące do różnych kategorii osobowych (odbywa się on między Osobą Boską i ludzką). Szczególnym rodzajem dialogu jest dialog zbawienia lub dialog ewangelizacyjny, którego owocem jest zjednoczenie osobowe człowieka z Bogiem. Charakteryzuje się on tym, że uaktywnia osobę jednocześnie w obu wymiarach: pionowym i poziomym.

Życie wewnątrztrynitarne pojmowane jest jako nieustanny dialog miłości pomiędzy Osobami Boskimi. Osoby ludzkie są powołane także do dialogu z osobowym Bogiem. Człowiek poprzez dialog z Bogiem i ludźmi osiąga nowy, doskonalszy stan obrazu i podobieństwa Bożego, zrealizowany ostatecznie w stanie nieba oraz we wspólnocie „nowego nieba i nowej ziemi”.

Wymiar pionowy – wertrykalny dialogu wskazuje na relacje zachodzące między Bogiem i człowiekiem. Pismo Święte opisuje wielokrotnie ten dialog, zasadniczo wiążąc go z dziejami narodu wybranego. Bóg wybrał jeden naród, aby przyjął, pielęgnował i przekazywał z pokolenia na pokolenie, a także „po całej ziemi” prawdę o Nim, o Bogu, który przychodzi do ludzi – o Emanuelu. Sobór Watykański II uczy, że misja narodu wybranego jest kontynuowana we współczesnym świecie w obec-

---

¹⁷ Seria poznańskich konferencji pt. „Filozofia dialogu” na Wydziale Teologicznym UAM. Zob. *Człowiek z przełomu wieków w refleksji filozofii dialogu*, red. J. BANIĄK, Poznań 2002; *Filozofia dialogu*, t. 1: *Drogi i formy dialogu...*; *Filozofia dialogu*, t. 2: *Między akceptacją i odrzuceniem: rola dialogu w życiu ludzi*, red. TENŻE, Poznań 2004; *Filozofia dialogu*, t. 3: *Perspektywa i aspekty dialogu*, red. TENŻE, Poznań 2005; *Filozofia dialogu*, t. 4: *Różnorodność form dialogu międzyreligijnego*, red. TENŻE, Poznań 2006. W roku 2006 (28-29 czerwca) odbyła się V Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Filozofia dialogu” na temat: „Społeczny i kulturowy wymiar i kontekst dialogu”.

¹⁸ K. PARZYCH, *Pojęcie dialogu według Karola Wojtyły i Jana Pawła II i jego zastosowanie teologiczne*, w: *Filozofia dialogu*, t. 2: *Między akceptacją i odrzuceniem...*, 192: [Analiza antropologicznej myśli K. Wojtyły pozwala na stwierdzenie, że dialog jest] *ruchem duchowym dwóch osób, wzajemnie ukierunkowanym. Tą drogą dokonuje się wymiana darów, gdzie dar jest rozumiany jednoznacznie, jako wartość osobowa [...]. Dialog musi owocować spełnieniem osoby. Zatem zakłada przyjęcie hierarchii wartości, w której zostają uznane i przyjęte dobro i prawda.*

ności i posłudze Kościoła¹⁹. Lud Boży – starotestamentowy *kahal Jahwe* – został wybrany do głoszenia prawdy o Bogu jednym i jedynym oraz do reprezentowania Go wobec innych ludzi. To zadanie powierza Bóg konkretnemu narodowi nie ze względu na jego zasługi, ale dla wypełnienia zadania budowania jedności z Nim oraz rozszerzania wspólnoty ludu Bożego. Bóg przyszedł do ludzi w Osobie Wcielonego Słowa, aby odbudować jedność: jedność pomiędzy ludźmi oraz ludzi z Bogiem na wzór tej, jaka istnieje między Osobami Boskimi. Ten rodzaj jedności i zjednoczenia nie prowadzi do utraty tożsamości osoby i natury ludzkiej. Jedność Boga z ludźmi wyraża się we wzajemnej miłości. Dialog miłości to udzielanie się i wzajemne obdarowywanie. Owocem dialogu miłości jest wspólne działanie Boga i człowieka w czynie kontynuującym dzieło stworzenia oraz zbawienia. Człowiek może bowiem współpracować z Bogiem Stwórcą i mieć swój udział w dziele stwórczym przede wszystkim poprzez rodzicielstwo.

Wymiar pionowy dialogu łączy dwie płaszczyzny wymiaru poziomego. W osobie ludzkiej, która buduje wspólnotę miłości poprzez dialog będący wymianą darów, ma miejsce spotkanie Nieskończonego ze skończonością²⁰. Przez miłość międzyludzką, realizowaną zwłaszcza w małżeństwie, wskazującą na horyzontalny wymiar dialogu na płaszczyźnie międzyludzkiej, miłość Boga, który sam Jest Miłością, staje się obecna w historii²¹.

3. Człowiek – osoba ludzka jako kobieta lub mężczyzna

Dialog człowieka z Bogiem jest możliwy dzięki obrazowi Boga w człowieku i jego podobieństwu do Boga. Cech tego obrazu i podobieństwa jest wiele. Istotnymi dla podjętego tematu są wskazane w Rdz 1, 27²²: *I stworzył Bóg człowieka na obraz swój, na obraz Boga*

¹⁹ LG 9: *Jak według ciała Izrael, który wędrował przez pustynie, jest już nazwany kościołem Bożym (por. Ne 13, 1; Lb 20, 4; Pwt 23, 1m), tak nowy Izrael, który żyjąc w doczesności, szuka przyszłego i trwałego miasta (por. Hbr 13, 14), również nazywa się Kościołem Chrystusa (por. Mt 16, 18), jako że Chrystus nabył go własną krwią (por. Dz 20, 28).*

²⁰ Pojęcia „Nieskończoność” i „Skończoność” są zaczerpnięte z filozofii Emmanuela Lévinasa. Zob. E. LÉVINAS, *Całość i Nieskończoność. Esej o zewnętrznosci*, tł. M. Kowalska, Warszawa 1998.

²¹ K. Lubowicki syntetyzując myśl Jana Pawła II o miłości małżeńskiej, wyjaśnia, że Papieżowi chodzi o fakt „objawiania” miłości wewnątrztrynitarniej, a nie tylko samo obrazowanie miłości Boga do człowieka. Zob. K. LUBOWICKI, *Duchowość...*, 71.

²² Akcent teologiczny związany z Rdz 1, 27, tłumaczący obraz i podobieństwo Boże, jest charakterystyczny dla antropologii oraz teologii małżeństwa i rodziny Jana Pawła II, zob. TAMŻE, 51.

stworzył go, mężczyzną i kobietą stworzył ich²³. Teologiczne wyjaśnienie paradoksu podobieństwa i niepodobieństwa człowieka do Osób Bożych w zróżnicowaniu płciowym, skupia się na ukazaniu powołania człowieka do budowania wspólnoty miłości i zawiera pojęcia z kategorii personalistycznych.

Osoba przeciwnej płci to ktoś „inny”, a jednocześnie „równy”²⁴. Równość w naturze i niepodobieństwo w tożsamości czynią osoby atrakcyjnymi, ukierunkowując je nawzajem na siebie. Pojawia się wówczas potrzeba utrzymania więzi z drugą osobą jako centrum niepowtarzalnego i fascynującego piękna. Druga osoba wyzwala stan gotowości do przyjęcia jej wartości osobowych i jednocześnie jest otwarta na ofiarowane. W ten sposób odbywa się dialog pomiędzy osobami, które egzystują na sposób daru²⁵. Taki dialog w stopniu doskonałym charakteryzuje życie wewnątrztrynitarne.

Człowiek, uczyniony na obraz Boży, jako zróżnicowany płciowo – pomimo że w Bogu nie ma takiego zróżnicowania – jest zdolny do dialogu, jaki ma miejsce w Bogu²⁶. Mężczyzna i kobieta są równi w naturze ludzkiej, posiadają swoiste wartości osobowe, dzięki którym stają się dla siebie wzajemnie darem²⁷. Różnica płci jest celowa, prowadzi do wytworzenia wspólnoty, w której każda z osób spełnia się dzięki spotkaniu z osobą innej płci²⁸. Wskazuje to na komplementarność osób we

²³ Tłumaczenie za: *Hebrajsko-polski Stary Testament. Księga Rodzaju*. Wydanie interlinearne z kodami gramatycznymi, transkrypcją oraz indeksem rdzeni, tl. i oprac. A. Kuśmirek, Warszawa 2000, 6.

²⁴ MD 6: „kość z jego kości i ciało z jego ciała” (por. Rdz 2, 23) [...] W języku biblijnym nazwa ta wskazuje na istotową takozsamość w stosunku do mężczyzny: *iš-išša*, czego niestety nie mogą na ogół wyrazić języki współczesne.

²⁵ Jan Paweł II mówi o osobie, że staje się darem dla drugiej osoby w miłości. Przez Ducha Świętego Bóg egzystuje na sposób daru. Osoba ludzka w miłości staje się darem poprzez wymiar cielesny, który zawiera i wypowiada dar ducha. Zob. JAN PAWEŁ II, Encyklika *Dives in misericordia* (30.11.1980), 10; TENŻE, *Duch Święty jako dar* (katecheza, 21.11.1990), 4; TENŻE, *Człowiek – osoba w wolności miłowania staje się darem* (katecheza, 16.01.1980); TENŻE, *Mężczyzną i niewiastą stworzył ich...*, 51-68; S. STYCZEŃ, *Ciało jako „znak obrazu Stwórcy”*, w: *Mężczyzną i niewiastą stworzył ich. Chrystus odwołuje się do „początku”...*, 108-127; Zob. K. PARZYCH, *Na progu teologii dialogu. Dar według studium „Osoba i czyn” Karola Wojtyły*, w: *Filozofia dialogu*, t. 1: *Drogi i formy dialogu...*, 167-174.

²⁶ MD 7: *człowiek nie może bytować „samotnie”* (por. Rdz 2, 18). *Może bytować tylko jako „jedność dwojga”, a zatem - ‘w relacji do drugiego człowieka’. Chodzi tu o relację wzajemną: mężczyzny do kobiety oraz kobiety do mężczyzny. Być osobą na obraz i podobieństwo Boga - oznacza także bytować w relacji, w odniesieniu do drugiego „ja”*. Przygotowuje to ostateczne samoobjawienie się Boga Trójjedynego: *jedności żyjącej w komunii Ojca, Syna i Ducha Świętego*.

²⁷ TAMŻE, 8.

²⁸ TAMŻE, 7: *Tak też tłumaczy się znaczenie owej „pomocy”, o jakiej mowa w Księdze Rodzaju (2, 18-25): „uczynię mu pomoc jemu podobną”*. Kontekst biblijny pozwala rozumieć to także w ten sposób, że *kobieta ma „pomagać” mężczyźnie - a zarazem*

wspólnocie²⁹. Osoby tworzące wspólnotę odzwierciedlają życie Osób Boskich poprzez dialog, będący wymianą darów osobowych. W przypadku osób ludzkich, w dialogu płci, wymiana ta jest manifestowana w dialogu miłości oblubieńczej, a najczęściej także płodnej³⁰.

4. Maryja – przyjmująca łaskę

Łono charakteryzuje osobę ludzką jako kobietę. Jest biblijnym symbolem macierzyństwa. W osobie Maryi zostało ono „przystosowane” do usytuowania Jej w centrum czasu (Ga 4, 4), centrum dziejów, określanej mianem historii zbawienia. W nim – w łonie Maryi – nastąpiło zjednoczenie natury niestworzonej ze stworzoną. Maryja została do tego wydarzenia odpowiednio przygotowana, co nie naruszyło w niczym Jej wolności i prawa do stanowienia o sobie. Tradycja Kościoła zawiera tę prawdę w dogmatkach o Theotokos, o niepokalanym poczęciu Najświętszej Maryi Panny³¹ i o wniebowzięciu³².

---

on ma jej pomagać - przede wszystkim w samym „byciu człowiekiem”; pozwala im niejako stale na nowo odkrywać i potwierdzać integralny sens człowieczeństwa. Łatwo zrozumieć, że - na tej podstawowej płaszczyźnie chodzi o „pomoc” obustronną, o „pomoc” wzajemną. Człowieczeństwo oznacza wezwanie do międzyosobowej komunii. Tekst Księgi Rodzaju (2, 18-25) wskazuje, iż małżeństwo jest pierwszym i poniekąd podstawowym wymiarem tego wezwania. Ale nie jedynym. Całe dzieje człowieka na ziemi urzeczywistniają się w ramach tego wezwania. Na zasadzie wzajemnego bycia „dla” drugiego, w międzyludzkiej „komunii” osób rozwija się w tych dziejach zamierzona przez Stwórcę integracja w samym człowieczeństwie tego, co „męskie” i tego, co „kobiecy”. Teksty biblijne, począwszy od Księgi Rodzaju, pozwalają nam stale odnajdować grunt, w którym zakorzenia się prawda o człowieku - grunt trwały i nienaruszalny pośród tylu zmienności bytowania ludzi.

²⁹ K. LUBOWICKI, *Duchowość...*, 139-147.

³⁰ Jan Paweł II, Encyklika *Evangelium vitae* (25.03.1995), 23: [Płciowość ludzka jest] znakiem, miejscem i językiem miłości, to znaczy daru z siebie i przyjęcia drugiego człowieka wraz z całym bogactwem jego osoby.

³¹ Dogmat o niepokalanym poczęciu Najświętszej Maryi Panny ogłoszony dnia 8 grudnia 1854 roku w bulli dogmatycznej *Ineffabilis Deus* Piusa IX: *Na chwałę Świętej i Niepodzielnej Trójcy, na cześć i uwielbienie Bożej Rodzicielki, dla wywyższenia wiary katolickiej i rozkrzewienia religii chrześcijańskiej, powagą Pana Naszego Jezusa Chrystusa, Świętych Apostołów Piotra i Pawła oraz Naszą ogłaszamy, orzekamy i określamy, że nauka, która utrzymuje, iż Najświętsza Maryja Panna od pierwszej chwili swego poczęcia – mocą szczególnej łaski i przywileju wszechobecnego Boga, mocą przewidzianych zasług Jezusa Chrystusa, Zbawiciela rodzaju ludzkiego – została zachowana nietkniętą od wszelkiej zmazy grzechu pierworodnego, jest prawdą przez Boga objawioną i dlatego wszyscy wierni powinni w nią wytrwale i bez wahania wierzyć.* BF VI, 89.

³² Wniebowzięcie Maryi jest to prawda dogmatyczna wypowiedziana w Konstytucji dogmatycznej Piusa XII *Munificentissimus Deus*, 1 listopada 1950 r.: *Dlatego to, [...] powagą Pana naszego Jezusa Chrystusa, błogosławionych Apostołów Piotra i Pawła oraz Naszą, oświadczamy, stanowimy i wyrokuje, iż jest dogmatem objawionym przez Boga, że Niepokalana Bogurodzica zawsze Dziewica Maryja po zakończeniu ziemskiego życia wzięta została z ciałem i duszą do chwały niebieskiej.* BF VI, 105.

Ewangeliczny obraz zwiastowania anielskiego (Łk 1, 26-38) mówi, że kobieta izraelska, Maryja, podjęła w Nazarecie dialog z Bożym wysłannikiem. Rozmowa dotyczyła nie tylko Mesjasza, ale również kwestii dziewictwa i macierzyństwa Maryi, a więc Jej kobiecości. W ten sposób dokonał się oblubieńczy dialog prowadzący do ludzkiego poczęcia Syna Bożego. Kobiecość Maryi wyraziła się w afirmacji Bożego macierzyństwa poprzez fizyczną płodność i brzemiennność ciała. Był to moment charakteryzujący spełnienie osoby Maryi jako kobiety, a odbywający się w mistycznym zjednoczeniu pierwotnego wydarzenia dialogu miłości człowieka z Bogiem³³. Maryja stała się czynnym uczestnikiem wyjątkowego wydarzenia. Stała się Matką Mesjasza, Syna Bożego. W ten sposób została wyróżniona między wszystkimi kobietami. Godność Bożego macierzyństwa daje Jej pierwszeństwo wśród kobiet wszystkich pokoleń³⁴. Także nazywanie Maryi „pełną łaski”³⁵ było stwierdzeniem Jej wolności od osobistej winy i zła. Wskazuje ono również na przywilej niepokalanego poczęcia i na szczególny dar osobistej świętości. Maryja przewyższa wszystkich ludzi świętych swoją osobową doskonałością. Jest pierwszą wśród nich, Niepokalaną, przenikniętą Bożą chwałą w całej historii swojej osoby.

Można powiedzieć, że niepokalane poczęcie antycypuje eschatologiczne spełnienie Maryi, które wieńczy doczesne życie człowieka zmartwychwstaniem w Chrystusie. Maryja jest pierwszą wśród zbawionych. Ciało ludzkie jest miejscem zbawczej interwencji Boga w naprawianie skutków grzechu, który niszczy osobę ludzką, sprowadzając śmierć. Odnowione ciało w zmartwychwstaniu to konsekwencja odkupieńczego dzieła Chrystusa. Mówiąc o wniebowzięciu Maryi, należy pojmować je jako ukazanie stanu pełni zbawienia osoby Matki Bożej (w tym Jej kobiecości), obejmującego także rzeczywistość Jej zmartwychwstania

³³ MD 5: Wydarzenie to [chodzi o zwiastowanie – K.P.] posiada wyraźny ‘charakter międzyosobowy’: jest dialogiem. Nie zrozumiemy go w pełni, gdy nie osadzimy całej tej rozmowy Anioła z Maryją w pozdrowieniu „łaskiś pełna”. Cały dialog przy zwiastowaniu odsłania istotny wymiar wydarzenia, wymiar nadprzyrodzony (κεχαριτωμένη). Jednakże łaska nie przeocza nigdy natury, ani jej nie unicestwia, ale przeciwnie: udoskonala ją i uszlachetnia. Tak więc owa „pełnia łaski”, która zostaje udzielona Dziewicy z Nazaretu jako Tej, która ma stać się „Theotókos”, oznacza zarazem pełnię doskonałości tego, co „niewieście”, co „kobiece”. Znajdujemy się tutaj niejako w szczytowym punkcie i prawzorze osobowej godności kobiety.

³⁴ JAN PAWEŁ II, Encyklika *Redemptoris Mater* (25.03.1987), 12-19 (dalej: RM).

³⁵ Precyzyjne tłumaczenie greckiego κεχαριτωμένη – kecharitōménē (Łk 1, 27) wskazuje na „wypełnienie łaską”, „uczynienie pełną łaski”. Zob. *Grecko-polski Nowy Testament. Wydanie interlinearne z kodami gramatycznymi*, tł. R. Popowski i M. Wojciechowski, Warszawa 1997, 239; W. SIWAK, *Fiat mihi secundum verbum. Maryja w Tajemnicy Wcielenia według Jana Pawła II*, Lublin 2001, 109.

oraz jako naturalną konsekwencję zachowania od grzechu i „wypełnienia łaską”³⁶.

Wyrazem kobiecej aktywności Maryi na rzecz osób drugich była interwencja podczas wesela w Kanie Galilejskiej (J 2, 1-12). Wydaje się, jakby Bóg czekał z ujawnieniem swojej mocy na zaproszenie ze strony człowieka. Wyczuwalny dystans i oschłość wypowiedzi Jezusa skierowanej do Maryi interpretuje się jako informację o tym, że Maryja jest poza relacją, jaka łączy Ojca i Syna³⁷. Jan Paweł II sugeruje, że słowa Jezusowej wypowiedzi wskazują na nowy sens znaczenia macierzyństwa Maryi. Nowość ta polega na wprowadzeniu każdego człowieka w zasięg zbawczy – mesjański. Weselne wino jest symbolem potrzeb duchowych „dziecka”, dostrzegalnych tylko przez „matkę”³⁸.

Prośba Maryi apelowała do dobroci Bożej za pośrednictwem Jej Syna, a równocześnie Syna Bożego. Uczyniła to, aby pomóc organizatorom godów weselnych. Zaprosiła Syna Bożego do działania wprowadzającego rzeczywistość doczesną w wymiar Boski. Istotny wątek fenomenu kobiecości wyraża się w trosce o drugiego i o jego dobro. W odniesieniu do Maryi odwołujemy się do pojęcia Jej duchowego macierzyństwa wobec Kościoła i świata³⁹. Maryja przejawiała aktywność w trosce o dobro konkretnych osób. Spełniała swoją kobiecość w bezinteresownym działaniu.

5. Maryja – ofiarująca się Bogu

Niepokalane poczęcie jest elementem realizacji planu Bożego miłosierdzia poprzez wybranie i przygotowanie Matki Odkupiciela. Wieczne dziewictwo⁴⁰ wskazuje na pełnię Jej oddania się Bogu w całym kobiecym

³⁶ Współczesna interpretacja teologiczna dogmatu wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny akcentuje kwestię eschatycznego spełnienia osoby ludzkiej, do którego są powołani wszyscy ludzie. Zob. W. ŻYCIŃSKI, *50 lat dogmatu o wniebowzięciu Maryi. Ekumeniczne wątpliwości i nadzieje*, w: *Mariologia na przełomie wieków*, red. L. BALTER, P.M. LENART, Częstochowa-Niepokalanów 2001, 128-129.

³⁷ L. SCHEFFCZYK, *Maryja...*, 21.

³⁸ RM 21.

³⁹ Mariologia Jana Pawła II, rozwijająca teologię Soboru Watykańskiego II, akcentuje aktywny udział Maryi jako Pośredniczki i Duchowej Matki wiernych w życiu Kościoła. Zob. A. DULLES, *Blask wiary. Wizja teologiczna Jana Pawła II*, tł. A. Nowak, Kraków 2003, 85-86.

⁴⁰ Wieczne dziewictwo Maryi jest prawdą dogmatyczną pochodzącą z pierwszych wieków Tradycji wiary chrześcijańskiej, związaną z prawdami chrystologicznymi. Dogmatyczna wypowiedź o wiecznym dziewictwie Maryi pochodzi z Soboru Konstantynopolańskiego II (553 r.): *Gdyby ktoś nie wyznawał, że Słowo Boże [...] zstąpiło z nieba i przybrawszy sobie ciało ze świętej Bogarodzicielki chwalebnej i zawsze Dziewicy Maryi z Niej się narodziło, niech będzie wyłączony ze społeczności*

jestestwie⁴¹. Pomimo małżeństwa z Józefem Maryja w pełni i niepodzielnie należy do Boga⁴². Dziewictwo Maryi stało się ważnym czynnikiem w płodnym dialogu miłości. Jej „wieczne dziewictwo” potwierdza stan pełnej aprobaty osoby ludzkiej dla Osoby Bożej, która wyraża się w niepodejmowaniu życia seksualnego⁴³. Tylko w ten sposób mogła mieć miejsce realizacja Bożego planu wcielenia. Dziewictwo Maryi przyjęło się nazywać wiecznym, gdyż trwa mimo faktu fizycznego zrodzenia Syna. Trwałe dziewictwo wskazuje na wiele cnót moralnych Maryi, w stopniu najwyższej świętości możliwej do osiągnięcia przez człowieka. Zasadą świętości jest Boża łaska przemieniająca byt ludzki, którą człowiek przyjmuje od Boga w akcie samooddania, ogołocenia i kenozy wobec Najwyższego⁴⁴. Toteż stan trwałego dziewictwa wskazuje na spełnienie

---

wiernych. BF VI, 12. Późniejsza wypowiedź, nazywająca wyraźnie Maryję „zawsze Dziewicą” została wypowiedziana na I Synodzie Laterańskim (649 r.): *Gdyby ktoś śladem Ojców Świętych nie wyznawał właściwie i zgodnie z wiarą, że Święta Boża Rodzicielka, zawsze Dziewica i Niepokalana Maryja, tego samego Syna Bożego, który był przed wiekami zrodzony z Boga Ojca, w pełni czasów i bez nasienia poczęła z Ducha Świętego i porodziła Go nieskazitelnie, pozostając nadal Dziewicą Nienaruszoną, n.b.u.* BF VI, 28. Tej wypowiedzi Tradycja UNK nadaje charakter doktrynalny. Sobór Laterański IV (1215 r.) i Sobór Lionski II (1555 r.) wyraźnie nazywają Maryję „zawsze Dziewicą”.

⁴¹ Tradycyjne wyjaśnienie obu dogmatów (trwałego dziewictwa i niepokalanego poczęcia Najświętszej Maryi Panny) akcentuje udział Ducha Świętego w dziewiczym poczęciu, które jako cudowne działanie Boga wskazuje również na nadzwyczajną świętość osoby Maryi, pojmowaną jako bezgrzeszność od poczęcia. Zob. J. BOLEWSKI, *Początek...*, 366-375.

Trwałe dziewictwo Maryi jest symbolicznie odnoszone także do każdego człowieka, jako wzór osobistego, wewnętrznego oddania się Bogu. Wskazuje na postawę życiową – egzystencjalną, wyrażającą hierarchię wartości, w której Bóg znajduje się w centrum wyborów ludzkich. Nie stoi przy tym w sprzeczności z pełnym zaangażowaniem w relacje międzyludzkie, ale staje się ich fundamentem. Zob. L. SCHEFFCZYK, *Maryja...*, 43, 45-47.

⁴² JAN PAWEŁ II, Adhortacja apostołska *Redemptoris custos* (15.08.1989), 18 (dalej: RCus): *Maryja jednak zachowywała wewnętrzne pragnienie całkowitego oddania się wyłącznie Bogu. Można stawiać sobie pytanie, w jaki sposób pragnienie to szło w parze z «zaślubinami». Odpowiedź daje jedynie dalszy tok zbawczych wydarzeń – czyli szczególne działanie Boga samego. Od momentu zwiastowania Maryja wie, iż swe dziewicze pragnienie oddania się Bogu w sposób wyłączny i całkowity ma wypełnić stając się Matką Syna Bożego. Macierzyństwo za sprawą Ducha Świętego jest tą formą oddania się Bogu, którego On sam oczekuje od Dziewicy «poślubionej» Józefowi. Maryja wypowiada swoje „fiat”.*

⁴³ Spekulacje teologiczne nie wyjaśniają w sposób pewny przypuszczeń o złożeniu przez Maryję, przed małżeństwem z Józefem, ślubu dozgonnego dziewictwa. Mówi się jednak, że w chwili dziewiczego poczęcia, dzięki właściwemu dla tej sytuacji działaniu Ducha Świętego, Maryja akceptuje swoje powołanie, w którym tajemnica wcielenia i zachowania dziewictwa są ze sobą ściśle powiązane. Zob. L. SCHEFFCZYK, *Maryja...*, 33n.

⁴⁴ Jan Paweł II akcentuje wolność jako istotny element pełnego ofiarowania się osoby ludzkiej Bogu w dziewictwie i bezzenności. Taki akt wolnego wyboru ugruntował świętość Maryi w Jej dziewictwie w pełni ofiarowanym Bogu pomimo małżeństwa z Józefem. Zob. MD 20.

się Maryi jako kobiety oddanej Boskiemu Oblubieńcowi i przyjętej przez Niego w pełni Jej osobowego daru.

Tradycja Kościoła czci Maryję jako Dziewicę. Jej dziewictwo ma głęboką motywację religijną. Dziewictwo zostało wybrane przez Maryję jako sposób życia, jako konsekwentna postawa. Wynikało z fascynacji Bogiem. Było też w służbie realizacji zbawczego zamysłu Boga. Wszystko to wskazuje na to, że Maryja zaakceptowała życie jako dziewczyną i macierzyńską służbę Mesjaszowi i Jego dziełu.

Trwałe dziewictwo połączone z macierzyństwem nie jest możliwe w życiu innych kobiet poza Matką Bożą. W osobie Maryi zachowanie dziewictwa wiąże się ze specyfiką Jej macierzyństwa, które stało się możliwe dzięki niepowtarzalnej ingerencji stwórczej Ducha Świętego. Maryja spełniła się jako Kobieta, niepodzielnie oddając się Bogu – czego znakiem było zachowanie dziewictwa i poświęcenie go Bogu. Spełniła się jako Matka, która niepodzielnie poświęciła się swojemu Dziecku.

6. Macierzyństwo Maryi

Pierwszym i podstawowym powołaniem człowieka jest małżeństwo oraz rodzicielstwo. Maryja podjęła to podstawowe powołanie. Córka Izraela, znająca przepowiednie mesjańskie, była świadoma mesjańskiego charakteru swojego macierzyństwa, *de facto*, nie stając się Matką Mesjasza. Maryja, jako pobożna Żydówka nie „odmówiła” Bogu zgody na mesjańskie macierzyństwo. Miłość i oddanie Maryi Najwyższemu prowadziły do Jej wyznania $\gamma\epsilon\nu\omicron\tau\omicron$ - *fiat*, w którym Maryja zgodziła się na wypełnienie woli Bożej. Był to akt w pełni wolny, świadczący o Jej niezachwianej wierze oraz świadomości udziału w Boskiej tajemnicy⁴⁵. Wyrażona w wierze zgoda na macierzyństwo Syna Bożego uczyniła życie małżeńskie Maryi i Józefa nietypowym, gdyż zarówno Maryja, jak i Józef zachowali postawy dziewicze. Bóg, przyjmując miłość i ofiarę Maryi, obdarzył Ją macierzyństwem względem swojego Syna. W ten sposób nie został przesunięty akcent miłości Boga, który Maryja uczyniła nieusuwalnym fundamentem swoich wyborów. Miłość Maryi skoncentrowała się na Najwyższym i na Synu Najwyższego, który stał się również Jej Synem.

Kobieta spełnia się w dwóch wymiarach: macierzyństwie i dziewictwie⁴⁶. Spełnienie się Maryi jako kobiety dokonało się w macierzyństwie

⁴⁵ L. SCHEFFCZYK, *Maryja...*, 13n.

⁴⁶ MD 17, 20.

z jednoczesnym zachowaniem dziewictwa. Taki stan zaproponowany Jej przez Boga jest zgodny ze specyfiką osobistej drogi życiowej Maryi. Jest to fenomen charakteryzujący Jej osobę⁴⁷, będący owocem dogłębnego wypełnienia powołania Maryi, jako człowieka, do współdziałania z Bogiem w dziele zbawczym. Wypełnienie tego zadania wymagało kobiecego charyzmatu ofiarnej miłości, właściwej dla macierzyństwa⁴⁸. Maryja zaakceptowała drogę dziewiczego macierzyństwa jako swoje życiowe powołanie i sposób spełnienia swojej osoby oraz kobiecości.

7. Maryja – spełniona w Chrystusie

Człowiek spełnia się tylko w Chrystusie. Mówiąc o spełnieniu Maryi należy skupić uwagę także na jego chrystologicznym aspekcie.

Teologia kreśli obraz etyczny Maryi, akcentując doskonałość Jej wiary odzwierciedlonej w czynach. Jej *fiat* dla oznajmianej tajemnicy wcielenia Bożego jest tego wyrazem. Maryja spełniła się w Chrystusie jako Bogu przychodzącym do człowieka⁴⁹. Stało się to przez wyrastającą z głębi osobistych relacji z Bogiem zgodę na udzielenie Mu miejsca w łonie (to znaczy zgodę na macierzyństwo). Cz. Bartnik pisze o tym, że zbawienie jest ostatecznym momentem personalizacji człowieka, którym jest „w-osobienie” człowieka w Trójosobowego Boga⁵⁰, zaś spełniona osoba jest „w-osobieniem” w Chrystusa⁵¹. W świetle tej konstrukcji teologicznej, osoba Maryi jawi się jako spełniona w Bogu poprzez włączenie – „w-osobienie” – we wspólnotę z Nim. To uczyniło Maryję zdolną do stania się chrześcijanką – czyli osobą wszczepioną – przemienioną – „w-osobioną” – w Chrystusa, ale pozostającą we wspólnocie z innymi ludźmi (Kościołem)⁵².

Akcent chrystologiczny spełnienia Maryi jest wspólny z akcentem eklezjalnym – gdyż ukazuje macierzyństwo Boże Maryi w wymiarze charyzmatycznym. Maryja bowiem poczyna i rodzi Chrystusa nie dla przedłużenia własnego rodu, ale na Bożą prośbę, dla Boga, który pragnie dobra wszystkich ludzi⁵³.

⁴⁷ TAMŻE, 17.

⁴⁸ TAMŻE, 18.

⁴⁹ RM 41: *Maryja sama doznała w sposób definitywny skutków tego jedyne go pośrednictwa, którym jest pośrednictwo Chrystusa-Odkupiciela świata i zmar twychwałego Pana.*

⁵⁰ CZ. BARTNIK, *Historia teologii...*, 236.

⁵¹ TAMŻE, 271.

⁵² RM 42: *Maryja, obecna w tajemnicy Chrystusa, pozostaje stale obecna również w ta jemnicy Kościoła.*

⁵³ MD 4: *Tak więc «pełnia czasu» ukazuje niezwykłą godność „niewiasty”. Ta godność polega z jednej strony na nadprzyrodzonym ‘wymiesieniu do zjednoczenia z Bogiem’*

Kobiecość Maryi jawi się jako niezastąpione środowisko dla rodzenia chrześcijan – ludzi „w-osobionych” w Boga – czyli zbawionych, a także włączonych w realizację Boskiego dzieła stwórczo-zbawczego przez zespolenie z Chrystusem. Jan Paweł II uczy, że Bóg – zawierając przymierze z rodzajem ludzkim w Chrystusie – wprowadził „macierzyństwo kobiety” w ekonomię zbawczą poprzez pośrednictwo macierzyństwa Maryi⁵⁴.

Maryja spełniła się osobowo jako Kobieta, poprzez macierzyństwo, wobec najdoskonalszego, najlepszego i najpiękniejszego z ludzi – Jezusa Chrystusa. Macierzyństwo należy rozumieć tu szeroko, nie tylko jako zrodzenie, ale opiekę nad Dzieckiem, wychowanie oraz towarzyszenie dorosłemu Synowi.

8. Maryja w małżeństwie z Józefem

Kobiecość realizuje się wobec męskości, w dialogu miłości kobiety i mężczyzny przedstawiającym oraz doskonalącym obraz i podobieństwo Boże w człowieku. Towarzyszem życia Maryi w realizacji Jej kobiecości był Józef, pobożny Izraelita.

Tajemnicze macierzyństwo Maryi wymagało od Józefa wielkiej wiary i pobożności, siły oraz dobroci charakteru. Maryja z powodu tajemniczego poczęcia Jezusa mogła zostać oskarżona o niewierność małżeńską, a w konsekwencji ukamienowana, albo w najlepszym razie pozostać samotną Matką z haniebną opinią. Pryncypia kultury narodu wybranego nakazywały mężowi rozstać się z niewierną żoną. Dlatego Józef nie musiał zastanawiać się nad własnym wyborem, miał bowiem gotowy wzorzec postępowania w takiej sytuacji, gdy jego małżonka znalazła się w stanie błogosławionym, mimo że „nie zamieszkali razem”. Jednak nie skorzystał ze stereotypu środowiskowego. Przyjął i zaakceptował Maryję. Dlaczego tak postąpił, skoro nie otrzymał wyraźnego zapewnienia o niewinności żony? Józef uczynił tak, jak we śnie polecił mu anioł, uznał jego religijny autorytet, ale nie uczynił tego wbrew sobie. Józef uwierzył snom i przyjął Maryję, bo Ją kochał. Przy czym nie była to uległość ludzkim uczuciom, czy nawet namiętnościom, ale akt wiary wypowiedziany ludz-

---

w Jezusie Chrystusie, które wyznacza najgłębszą celowość bytowania każdego człowieka tak na ziemi, jak w wieczności. Z tego punktu widzenia „niewiasta” jest tutaj przedstawicielem i prawzorem całej ludzkości, ‘reprezentuje człowieczeństwo’, które jest udziałem wszystkich ludzkich istot, tak mężczyzn, jak i kobiet. Z drugiej strony jednak wydarzenie nazaretańskie uwydatnia taką postać zjednoczenia z żywym Bogiem, które może być udziałem tylko „niewiasty”, Maryji: zjednoczenie matki z synem. Dziewica z Nazaretu staje się rzeczywiście Matką Boga.

⁵⁴ MD 19.

ką miłością⁵⁵. Miłość Józefa do Maryi uczyniła go zdolnym do przyjęcia Syna Bożego, który stał się człowiekiem w Jej ciele.

Mozna zatem stwierdzić, że w małżeństwie Józefa z Maryją zrealizowała się głębia miłości, pojmowanej jako dialog, w którym dokonuje się doskonała wymiana darów osobowych⁵⁶, a przez to spełnienie osobowe mężczyzny i kobiety. Tą drogą, we wspólnocie małżeńskiej Józefa i Maryi, spełnił się doskonale cel małżeństwa, jakim jest wzajemna miłość, a przez nią wspólne dążenie do doskonałości i wzajemne wspieranie się w osobistym uświęceniu i uwielbieniu Boga⁵⁷.

Przyglądając się osobie Maryi, widzimy Ją jako Kobiętę żyjącą w małżeństwie, spełnionym na fundamencie Bożego macierzyństwa, ale również we wspólnocie życia codziennego z Józefem, Jej dziewiczym Oblubieńcem oraz Opiekunem młodości Jezusa. Jezus Chrystus obecny we wspólnocie rodzinnej Józefa i Maryi pomógł w osobowym spełnieniu Maryi w Jej kobiecości. W małżeństwie z Maryją także Józef spełnił się jako osoba w swojej męskości, zachowując respekt, dystans i miłość wobec swojej Małżonki. Zaś w prawnym ojcostwie względem Jezusa, Józef wypełnił swoje powołanie jako współpracownik Boga w dziele odkupienia⁵⁸, spełniając się tym samym jako mężczyzna⁵⁹.

9. Konkluzja

Spełnienie osobowe Maryi obejmuje bogactwo wartości osobowych, aktywnych w życiu z Bogiem i ludźmi. Wielowymiarowość „spełnienia się” Maryi składa się na pełnię stanu zbawienia, sytuując Ją na czele wszystkich świętych. Maryja jest najznamienitszym członkiem Kościoła. Spełniła w swoim życiu osobistym wolę Bożą, w pełni wykorzystując do tego celu wszystkie przymioty swojej osoby oraz szczególne dary Bożej łaski. Heroiczne zaufanie i powierzenie siebie objawiającemu się Jej Bogu doskonale współbrzmiało z łaską, wspierającą Ją w wypełnianiu

⁵⁵ RCus, 19: *Józef, który był posłuszny Duchowi, odnalazł w Nim samym źródło miłości – swej oblubieńczej, męskiej miłości. Była to miłość większa od tej, jakiej mógł oczekiwać „mąż sprawiedliwy” wedle miary swego ludzkiego serca.*

Niektórzy teologowie twierdzą, że przekonanie Józefa o niewinności Maryi wiąże się z przecuciem nadprzyrodzoności zaistniałych wydarzeń, które poprzedza prorocki sen. Zob. L. SCHEFFCZYK, *Maryja...*, 31.

⁵⁶ TAMŻE, 7: *W kulminacyjnym momencie dziejów zbawienia, gdy Bóg objawia swą miłość do rodzaju ludzkiego poprzez dar Słowa, właśnie to małżeństwo w pełni „wolności” realizuje „oblubieńczy dar z siebie”, przyjmując i wyrażając ową miłość.*

⁵⁷ GS 48.

⁵⁸ RCus 19.

⁵⁹ TAMŻE, 8.

osobistego powołania. Tym samym w osobie Maryi ujawniła się Boża chwała, spełniając Ją jako stworzenie zanurzone w Bogu.

Jedną z ważnych cech osoby ludzkiej jest płciowość. Ona określa sposób eschatycznego spełnienia osoby ludzkiej w doczesności. Płeć osoby ludzkiej wiąże się z porządkiem stworzenia i natury. Jest naturalnym wyposażeniem osoby ludzkiej. Ma znaczenie w osobistym zbawczym dialogu z Bogiem i z ludźmi poprzez czyny miłości. Maryja – Dziewica i Matka – nosi wszystkie pozytywne cechy kobiece. Spełnia się w kobiecości jako w darze i zadaniu realizowanym w miłości do Boga i miłości do ludzi.

Maryja – Matka Jezusa Chrystusa jest osobą, którą Kościół i współcześni teologowie postrzegają jako Kobietę spełnioną w macierzyństwie i dziewictwie zarazem. Jest to cecha charakteryzująca osobę Maryi powołaną przez Boga do wypełnienia Jej życiowego zadania. Przez nie Maryja osiągnęła ostateczny cel życia – spełniła się w Bogu.

Dr Katarzyna Parzych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski (Olsztyn)

ul. Korczaka 22/15
PL - 10-086 Olsztyn

Maria – la persona compiuta come donna

(Riassunto)

L'autrice mette in luce la persona di Maria nel contesto della realizzazione personale dell'essere umano. L'articolo è strutturato così: 1) La questione della realizzazione personale (la dimensione di comunione, dei valori e di agire); 2) Il dialogo come la via della realizzazione di una persona; 3) L'essere umano – persona umana come uomo o donna; 4) Maria – colei che accoglie la grazia; 5) Maria – colei che si dona a Dio; 6) La maternità di Maria; 7) Maria – una persona compiuta in Cristo; 8) Il matrimonio di Maria con Giuseppe.